

ภาวะผู้นำในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชนของผู้นำชุมชนในจังหวัดชลบุรี

ร่ำพา ชนะพลชัย

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานวิชาปัญหาพิเศษทางการบริหาร ได้พิจารณาปัญหาพิเศษฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยบูรพา ได้

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษทางการบริหาร

(.....)

คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานวิชาปัญหาพิเศษทางการบริหาร

ประธานกรรมการ

(.....)

กรรมการ

(.....)

กรรมการ

(.....)

กรรมการและเลขานุการ

(.....)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปัญหาพิเศษฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ประกาศคุณูปการ

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงสุดจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ ดร.วรรณิ์ เดียววิศรศ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่า ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตรวจสอบการวิจัยมาโดยตลอด และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ศรุติ สกุลรัตน์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา อาจารย์ ดร.โกวิท กระจำ อาจารย์กิจจุฑา ไกรวาส อาจารย์วัลลภ ศัพท์พันธุ์ อาจารย์รัชตะ จันทร์น้อย และเจ้าหน้าที่ทุกท่านของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ ที่ให้ความกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่อง และอำนวยความสะดวก ทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ล่วงลับไปแล้ว ที่ให้ชีวิต สติปัญญาและการอุปการะเลี้ยงดูด้วยความรักความเมตตา ที่มีอาหาสิ่งใด ๆ มาทดแทนพระคุณของทั้ง 2 ท่านนี้ได้ และขอขอบคุณญาติพี่น้อง เพื่อน ๆ ทุกคน โดยเฉพาะคุณวินิจ ศัพท์พันธุ์ (พี่ต๋อย) ซึ่งเป็นทั้งพี่และเพื่อนร่วมงาน ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิด รวมทั้งขอบคุณน้องใบตอง ลูกสาวที่เป็นกำลังใจที่ยิ่งใหญ่ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ท่านวิบูลย์ชัย เกิดเพิ่มพูล รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ อดีตผู้อำนวยการศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 2 และท่านพีระศักดิ์ ศรีศักดิ์วิชัย ผู้อำนวยการศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 2 ที่ส่งเสริมและให้โอกาสผู้ได้บังคับบัญชาได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโทในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณหัวหน้าธีระพันธ์ แก่นจันทร์ พัฒนากรจังหวัดชลบุรี รวมทั้งเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนทุกระดับของจังหวัดชลบุรี ที่อำนวยความสะดวกในการแจกแบบสอบถามในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณท่านผู้นำชุมชนของจังหวัดชลบุรีทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์สูงสุดในการวิจัยครั้งนี้ ท้ายสุดขอขอบคุณ คุณระเบียบ สารบุญ (น้องอ้น) ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการจัดพิมพ์ตรวจแก้ไขจนสำเร็จเป็นรูปเล่ม ที่สมบูรณ์

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุก ๆ ท่านที่ได้กล่าวมาข้างต้น รวมทั้งผู้ที่ไม่ได้กล่าวถึง ณ ที่นี้ และระลึกไว้ในความทรงจำที่ดีของผู้วิจัยตลอดไป

ชื่อปัญหาพิเศษ ภาวะผู้นำในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชนของผู้นำชุมชนในจังหวัด
ชลบุรี
ชื่อผู้เขียนปัญหาพิเศษ รำพา ชนะพลชัย
สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ)
ปีการศึกษา 2548

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชนของผู้นำชุมชนในจังหวัดชลบุรี และเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และการได้รับการสนับสนุนจากสมาชิก/เพื่อนร่วมงาน และหน่วยงานภาครัฐ/ส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชนในจังหวัดชลบุรี ด้านการบริหารตนเอง พบว่าส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับต่ำท่าย (ระดับ 3) ทั้ง 4 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความรู้ความสามารถ ความมีวินัยในตนเอง บุคลิกภาพ และคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม ด้านการบริหารสังคม พบว่าส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับต่ำท่าย (ระดับ 3) ทั้ง 4 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ มนุษย์สัมพันธ์ ความเป็นประชาธิปไตย การเป็นที่ปรึกษาที่ดีและการประสานงาน ด้านการบริหารงาน พบว่าผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมุ่งสู่ความก้าวหน้า (ระดับ 2) 6 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารงบประมาณการเงิน และบัญชี การแก้ไขปัญหาการตัดสินใจ การควบคุมและประเมินผล การสร้างและพัฒนาทีมงาน การพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ยกเว้นความรับผิดชอบต่องาน ส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับต่ำท่าย (ระดับ 3) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำ จำแนกตามตัวแปรต้น ทั้ง 7 ตัว พบว่าโดยรวมภาวะผู้นำทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารตนเอง การบริหารสังคม และการบริหารงาน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ว่าหน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนด้านวิชาการแก่ผู้นำชุมชนที่สมัครเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชน รวมทั้งการสร้างขวัญกำลังใจ การจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่ผู้นำชุมชนที่มีผลงานดีเด่น ในเชิงปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่ของรัฐควรให้การสนับสนุนเป็นที่ปรึกษาในด้านการบริหารงานแก่ผู้นำชุมชนอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง และผู้นำชุมชนที่ผ่านระบบมาตรฐานงานชุมชนจะต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อรักษาและ/หรือยกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้นหรือดีขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งขยายเครือข่ายผู้นำชุมชนด้วยการสร้างทีมงาน ค้นหาผู้นำชุมชนรุ่นใหม่ ๆ เชิงวิชาการควรศึกษาคุณลักษณะ บทบาท และรูปแบบการทำงานของผู้นำชุมชนเชิงคุณภาพในโอกาสต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
สมมติฐานของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจากการวิจัย.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำ.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะผู้นำ.....	17
บทบาทหน้าที่ผู้นำ.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับระบบมาตรฐานงานชุมชน.....	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	30
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
รูปแบบการวิจัย.....	32
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....	32
ระยะเวลาการเก็บข้อมูล.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	33
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	36
ตอนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชนของผู้นำชุมชนใน จังหวัดชลบุรี.....	39
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบภาวะผู้นำในการเข้าสู่ ระบบมาตรฐานงานชุมชนในจังหวัดชลบุรี.....	42
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	49
สรุปผลการวิจัย.....	49
การอภิปรายผลการวิจัย.....	52
ข้อเสนอแนะ.....	55
บรรณานุกรม.....	57
ภาคผนวก.....	61
ประวัติย่อของผู้เขียนปัญหาพิเศษ.....	76

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของผู้นำชุมชน จำแนกตามเพศ.....	36
2 จำนวนและร้อยละของผู้นำชุมชน จำแนกตามอายุ.....	36
3 จำนวนและร้อยละของผู้นำชุมชน จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด.....	37
4 จำนวนและร้อยละของผู้นำชุมชน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	37
5 จำนวนและร้อยละของผู้นำชุมชน จำแนกตามประสบการณ์.....	38
6 จำนวนและร้อยละของผู้นำชุมชน จำแนกตามระดับการได้รับการสนับสนุนจากสมาชิก/เพื่อนร่วมงาน.....	38
7 จำนวนและร้อยละของผู้นำชุมชน จำแนกตามระดับการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐและท้องถิ่น.....	39
8 จำนวนและร้อยละของผู้นำชุมชน จำแนกตามระดับภาวะผู้นำแต่ละข้อด้านการบริหารตนเอง.....	39
9 จำนวนและร้อยละของผู้นำชุมชน จำแนกตามระดับภาวะผู้นำแต่ละข้อด้านการบริหารสังคม.....	40
10 จำนวนและร้อยละของผู้นำชุมชน จำแนกตามระดับภาวะผู้นำแต่ละข้อด้านการบริหารงาน.....	41
11 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศ กับภาวะผู้นำในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชนของผู้นำชุมชนในจังหวัดชลบุรี.....	42
12 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอายุ กับภาวะผู้นำในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชนของผู้นำชุมชนในจังหวัดชลบุรี.....	43
13 การทดสอบรายคู่ ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำด้านการบริหารสังคมของผู้นำชุมชนในกลุ่มอายุที่ต่างกันด้วย LSD.....	44
14 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษา กับภาวะผู้นำในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชนของผู้นำชุมชนในจังหวัดชลบุรี.....	44
15 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายได้ กับภาวะผู้นำในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชนของผู้นำชุมชนในจังหวัดชลบุรี.....	45

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
16	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ในการเป็นผู้นำชุมชนกับภาวะผู้นำในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชนของผู้นำชุมชนในจังหวัดชลบุรี..... 46
17	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการได้รับการสนับสนุนจากสมาชิก/เพื่อนร่วมงานกับภาวะผู้นำในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชนของผู้นำชุมชนในจังหวัดชลบุรี..... 47
18	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ/ส่วนท้องถิ่นกับภาวะผู้นำในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชนของผู้นำชุมชนในจังหวัดชลบุรี..... 48
19	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย..... 51
20	ทะเบียนผู้นำชุมชนที่สมัครเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชน จังหวัดชลบุรี..... 63

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ขั้นตอนการเรียนรู้เพื่อเป็นผู้นำ.....	11
2 มาตรฐานผู้นำชุมชน.....	25
3 กรอบความคิดในการวิจัย.....	31